

FITONIMI U TOPONIMIJI ZENIČKE KOTLINE

Sažetak: U radu je, na osnovu terenskog istraživanja, katastarskih i topografskih karti, prikazan dio savremene *toponimije* grada Zenice i okolice, s posebnim osvrtom i analizom toponima, čiji naziv je u uskoj vezi s *nazivima biljaka*, koje su bile prisutne na tim područjima. Tačnije, predmet analize su nazivi naseljenih mjesta – *ojkonimi ili ekonimi*. Selektivnim pristupom, obrađeno je ukupno četrnaest (14) ojkonima. Općepoznato je da je toponimija Bosne i Hercegovine veoma malo bila predmetom naučno-istraživačkih radova, a sve ono što će biti izloženo u radu uveliko doprinosi cjelokupnim dostignućima onomastike, naročito na području centralnog dijela Bosne i Hercegovine. Ono što je svakako zanimljivo u vezi s toponimima grada Zenice jeste sam proces u kojem toponimi vrlo često nastoje zatrti određeni semantički sadržaj apelativa od kojeg su ti nazivi i postali. S obzirom na navedeno, toponimi napuštaju prvobitno apelativno polje, gdje su imali funkciju označavanja i prelaze u onomastičko polje, u kojem im je osnovna funkcija imenovanja. U ovom slučaju apelativi su nazivi raznih biljnih vrsta. Toponimija je pored terenskog istraživanja i sakupljanja podataka intervjuiranjem stanovnika prikupljena i zahvaljujući Geodetskoj službi u Zenici, avionskom snimanju prostora, kao i pristupu katastarskim listama.

Ključne riječi: toponimija, ojkonimi, apelativ, fitonimi, tvorba riječi.društvena, receptivna i produktivna, dijalekatski kontinuum.

Grad Zenica se nalazi u središnjem dijelu države Bosne i Hercegovine. Pripada Zeničko-dobojskom kantonu. Prostire se na 500 km² te broji oko 145.000 stanovnika. Nalazi se na 316 metara nadmorske visine, a leži na 44°12' geografske širine i 17°56' geografske dužine. Ekonomsko je središte geografske regije srednje Bosne. Zeničkom

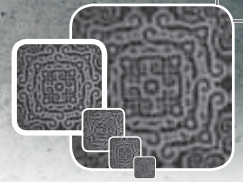
kotlinom dominira rijeka Bosna, u dužini od oko 32 km, te ona prati zeničku glavnu saobraćajnicu, koja na jednu stranu vodi prema Dobuju, a na drugu prema Sarajevu.

Urbani dio današnje Zenice formirao se kroz nekoliko specifičnih faza. Kroz historiju, Zenica je prolazila kroz mnoge preobrazbe pod utjecajima različitih kultura koje su prošle kroz ovo područje. Tako se u ovoj općini mogu naći ostaci neolitske zajednice, ilirske gradine, rimskog municipija Bistua Nuova, najznačajnijeg nalaza (II–IV vijek) u kojem dominira monumentalna ranokršćanska dvostruka bazilika, te tragovi antičkog naselja. Kroz srednji vijek, osmansko doba, austrougarsko doba pa sve do danas Zenica se oblikovala da bi konačno dobila izgled kakav ima danas.

Zenica se sastoji od gradskih naselja i onih koji se označavaju kao seoska ili prigradska naselja. Mnogo su zanimljive informacije koje se tiču samog procesa nastanka pojedinih imena naseljenih mjesta u Zenici, a do kojih se uglavnom može doći zahvaljujući terenskom radu. Nažalost, ne postoji niti jedna knjiga, kao ni naučno-istraživački rad, koji na jednom mjestu proučava porijeklo i nastanak imena naseljenih mjesta zeničke kotline – *ojkonima*. Tako će se u ovome radu u nastavku osvrnuti na moguće aspekte izučavanja *ojkonima* zeničke kotline. Također, u radu će se posebna pažnja posvetiti i analizi onih *ojkonima* (nazivi naseljenih mjesta) koji kao osnovu za nastanak imaju *fitonim* – naziv biljne vrste.

U osnovi *ojkonima* zeničke kotline imamo različite apelative pa se stoga *ojkonimima* ili *ekonimima* može pristupiti s različitih aspekata. Tako *ojkonime* zeničke kotline možemo dijeliti na:

- a) *ojkonimi* čiji je naziv uvjetovan svojstvom same zemlje ili tla: *Blatuša* (blato), *Bilimišće* (bilo misto: bilimistje);
- b) *ojkonimi* čiji je naziv motiviran određenim ljudskim djelovanjima ili predmetima koje čovjek koristi: *Kovanići* (kovati);

- c) ojkonomi čiji je naziv motiviran nazivima životinja: *Kozarci, Janjac, Jastrebac*;
- d) ojkonomi koji su ime dobili s obzirom na položaj naseljenog mjesta (da li je na visini, da li je u kotlini, da li je blizu : daleko i slično): *Peševići* – od turske riječi *peş (peš) – skut, kraj*; geografski gledajući, selo Peševići nalazi se na samom kraju, odnosno visoko je pozicionirano jer se nalazi tačno ispod masiva Smetovi, a gledajući i po visini iz kanjona Babine rijeke;
- e) ojkonomi koji su ime dobili tvorbenom preobrazbom – transonimizacija – od već postojećeg hidronima ili oronima: *Babino* od hidronima *Babina rijeka*;
- f) odnosni ojkonomi: *Donja i Gornja Vraca, Donja i Gornja Gračanica, Donja i Gornja Bistrica*;
- g) ojkonomi čiji je naziv motiviran nazivima biljaka – fitonimima, što je glavna okosnica naučnoistraživačkog rada i o čemu će biti riječi na stranicama koje slijede.

Fitonimi u nazivima naseljenih mjesta (ojkonimi) zeničke kotline

Prilikom izučavanja ojkonomi – naziva naseljenih mjesta – uočava se kako su različiti geografski nazivi, nazivi biljaka i životinja, ime-na vlasnika ili osoba koje su povezane s prostorima, imena etničkih skupina, prezimena, nazivi brojnih sadržaja kako materijalne tako i duhovne kulture u bliskoj vezi s ojkonomimima.

Sasvim je razumljivo da se toponimi vremenom zbog brojnih kulturnih, ali svakako i jezičkih promjena, te usred preplitanja na određenom prostoru, mijenjaju i prilagođavaju određenom jeziku, koji se nalazi u, vrijeme nastanka naziva, na određenom nivou razvoja, te često sam naziv u vrijeme nastanka pokazuje veliku povezanost s razvojem sredine kojoj pripada i živi u narodu u svom službenom i neslužbenom obliku. Zbog toga je važno istaći da je ponekad jako

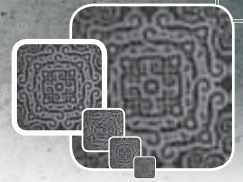
teško sa sigurnošću odgonetnuti i etimološki interpretirati vezu koja postoji između nekog objekta u prostoru i njegovog sadašnjeg imena.

Često su se ljudi u procesu imenovanja koristili nazivima biljaka. Pored imenovanja toponima, ljudi su biljke koristili kao osnovu za nastanak imena (misleći da će djeca poprimiti fizičke ili ipak neke apstraktne osobine koje neko cvijeće simbolizira) i prezimena.

Ljudi su od davnina okruženi biljkama, one su sastavni dio ljudskog života, pa i ne začuđuje činjenica da je čovjek često posezao za nazivima biljaka kako bi se dala imena naseljima, ljudskim bićima, kako bi se načinila prezimena, kako bi se nazvale rijeke, planine, brda i slično. Ponekad ti nazivi uopće nisu bili motivirani fizičkim osobinama biljke (oblik, veličina, zelenilo), nego su jednostavno odražali prostor na kojem je određena biljka dominirala. Ti fitonimi su se vremenom toponimizirali i tako su u zeničkoj kotlini nastajali ojkonomi, koji su ujedno glavna okosnica rada.

U zeničkoj kotlini je izdvojeno četrnaest (14) ojkonomi, čiji je naziv uvjetovan fitonimima. Radi se o uglavnom jednočlanim nazivima ojkonomi, a oni su: **Briznik, Bukovica, Gorica, Grm, Jasika, Orhovica, Lijeske, Brist, Loznik, Jagodići, Koprivna i Drinjani**, te imamo primjere dvočlanih naziva – **Trešnjeva Glava** (gdje prvi član označava prisvojno svojstvo), **Gornja i Donja Višnjica** – odnosni ojkonomi.

Kada je u pitanju sam naziv Zenice, postoje tumačenja koja ukazuju na to da je Zenica također ime fitonimskog porijekla. Prema onomastičkim istraživanjima, ime Zenica dovodi se u vezu s riječju *bazeni-ca, bazga, zova* (Jalimam prema Kalajdzija 2006: 138). Tačnije, ime Zenica “dolazi od slavenske riječi Bazenica čiji je stariji oblik B’ zeni-ca. Korijen riječi BAZ je od naziva za bazgu (zovu) koja je u ovom kraju mnogo rasla” (Ibrahimpašić prema Kalajdzija 2006: 138). Alen Kalajdzija, u radu pod nazivom “Etimologija pojedinih ojkonomi u

dolini gornjeg i srednjeg toka rijeke Bosne”, ukazuje na vezu imena Zenica s korijenom “baz”, genitiv “*bza”, tj. od pridjeva “*bzen” (Kajdžija 2006: 138).

U cjelokupnoj toponimiji zeničke kotline primjetno je da najviše ima toponima slavenskoga porijekla, što je slučaj i s ekonimima čiji naziv je u vezi s biljnim vrstama. Bitno je istaći kako ojkonimi Briznik, Brist i Drinjani čuvaju još uvijek ikavizam, što nam govori da se na području centralne Bosne nekada koristila ikavicu, koja se također zadržala kod još nekih toponima zeničke kotline – Bilimišće (*bilo misto*).

Kada je u pitanju tvorba navedenih ojkonima, na osnovu priloženih naziva uočavamo da se radi uglavnom o *sufiksaloj tvorbi*; -nik, -ica, -ev/a, -a/ni, -ići.

Nazivi *Lijeske*, *Drinjani* i *Jagodići* su jedini koji imaju oblik množine, s obzirom na to da su u osnovi apelativi *lijesk* (lěsk-), *dren / drenj* (drěn-) i *drin/drin*.

1. *Brīst*

Brist je naselje koje se nalazi na istočnim padinama Zmajevca. Sam naziv dovodi se u vezu s nazivom drveta – brijest, a oblik koji naseljeno ime čuva je ikavski – Brist. U praslavenskom jeziku se čuva oblik **berstō* (Skok 1971: 207), koji je glasovnim promjenama (premetanjem glasova ili metatezom likvida -r-) doveo u različitim govorima do oblika brest / brist / brijest.

2. *Bríznīk*

Briznik je selo koje se nalazi u Babinskom slivu, istočno od Zenice, na padinama Čolana. Naziv sela Briznik postalo je od imenice breza: drvo, s mnogobrojnim izvedenicama u slovenskoj toponomastici. Breza kao toponim čuva svoj izvorni oblik u velikom broju toponi-

ma. Ono što je posebno zanimljivo kod ovog ojkonima jeste što je sačuvan u ikavskom obliku. Inače se u narodu, posebno u seoskim dijelovima u kojima se čuvala ikavica, breza naziva brizom, a predjeli bogati brezovom šumom su nazivani *briznik*. Stanovnici sela kažu da je na ovim područjima uistinu bilo dosta breze, u periodu naseljavanja, te je ojkonim i povezan s biljkom.¹ Praslavenski čuva oblik **bērzā*, dok staroslavski čuva oblik *brěza*. (Masatović 2008: 82).

3. Bùkovicica

Bukovica je selo koje se nalazi sjeverno od Zenice, u masivu planine Lisac. Što se tiče samog imena, povezuje se uglavnom s apelativom *bukva*. Važno je istaći da bukva inače ima žir koji se naziva *bukovica*. Oko ovog sela su nekada bile jake bukove šume te stanovnici ističu kako je upravo zbog te šume i samo selo dobilo naziv. Riječ bukva inače je porijeklom iz praslavenskog **buky* (Masatović 2008: 202).

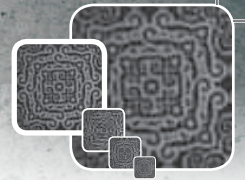
4. Drínjāni

Drinjani su selo koje pripada mjesnoj zajednici Gornja Gračanica, uz Bare, Čekote, Jezero, Luke, Mrgodiće, Roševiče i Tuganju. Selo je smješteno sjeveroistočno od Zenice, ispod Pokika² (1032 m/m). Selo je dobilo naziv po velikom broju gajeva drijenova (ikavski – *dri-nova* – *drinjova*).

Kao i ostale biljke, drijen ima mnoštvo narodnih naziva, od bijele svibovine, drenjaka, drenića drenovine, drenje, drinike, drina do drinovine.

¹ Na širem području zeničkoga kraja u narodnim govorima za metlu sačinjenu od brezovih grana kaže se brizovača.

² **Pokik** – planinski vrh smješten u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine – u blizini grada Zenice, 60 km sjeverozapadno od glavnog grada, s nadmorskom visinom od 1032 metara nadmorske visine.

U praslavenskom je bio oblik **dernǔ* (Skok 1971: 435), koji je metatezom doveo do oblika *dren* / *drin*, pri čemu se poluglas na kraju svakako izgubio.

5. *Gòrica*

S obzirom na sam ojkonim, dalo bi se zaključiti da se tu vjerovatno radi o mladoj ili maloj gori, s obzirom na to da se radi o umanjenici; tvorba sufiksom -ica.

Praslavenski i stsl. čuvaju oblik *gòra* (rus. *gorá*, polj. *gora*) u značenju šumovitog kraja, brijega ili brda (Skok 1971: 589). U nekim ojkonimima apelativ *gora* označava poziciju onoga što je imenovano te se uglavnom radi o mjestima koja su visoko pozicionirana – negdje gore.

Postoji i tumačenje da se Gorica naziva tako iz razloga što su se od davnina brda, na kojima su se nalazili vinogradi – *vinogorja*, nazivala goricom (Skok 1971: 589). To uopće ne čudi jer su na ovim prostorima zeničkog kraja, o čemu znamo zahvaljujući Opširnom popisu Bosanskog sandžaka iz 1604. godine, postojali vinogradi. *Gorica* je dakle tu u značenju blagih brda, koja su zasađena vinogradima i voćnjacima (*Enigmatski rječnik* 1986: 162). To je više lokalni govor nekih od starijih stanovnika grada Zenice i njenih okolnih sela.

6. *Gřm*

Gřm je selo koje se nalazi zapadno od Zenice, u Kočevskom slivu, na obroncima Zmajevca. Poznata nam je samo pučka etimologija. Naime, u razgovoru sa stanovnicima ovog sela došli smo do jedne narodne predaje. Naime, na prostoru današnjeg Grma jedan čovjek htio je graditi kuću pa su mu dali jedan mali prostor na kojem je bio poveći grm. Trebao je to posjeći te tu sagraditi svoj dom. On je naravno tako i učinio, a potom i njegova dva brata, te je tako postepeno formirano selo koje je dobilo naziv baš po tom grmu.

Nekih drugih onomastičkih istraživanja i pisanih dokaza o nazivu samog naselja Grm, nažalost, nigdje nema.

7. Jãgodići

Jagodići su selo koje se nalazi zapadno od Zenice, u Kočevskom slivu. Ime je, kako stanovnici Jagodića ističu, najvjerojatnije dobilo po apelativu *jagoda*. Naime, na ovom prostoru nalazile su se livade s mnoštvom jagoda, ispod šume na obroncima Bukove glavice, gdje se tada selo prvobitno nalazilo, u prvim godinama nastajanja. U praslavenskom i staroslavenskom se čuva oblik *agoda* (Skok 1971: 747).

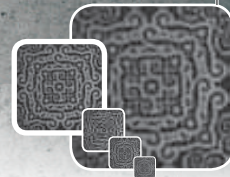
Postoji veliki broj toponima koji u svojoj osnovi imaju apelativ *jagoda*: Jagoda, Jagode, Jagodic, Jagodič, Jagodići, Jagodina, Jagodin Do, Jagodišće, Jagodje, Jagodna, Jagodnik, Jagodno, Jagodnja, Jagodnje i slično.

8. Jàsika

Selo Jasika se nalazi sjeveroistočno od Zenice, u babinskom slivu. Jasika, trepetljika (*Populus tremula*) biljna je vrsta iz porodice Salicaceae – vrba. Na prostoru ovog sela je bilo mnogo šuma ovog drveta, a kojih ima i sada. Upravo po tome selo je dobilo svoj današnji naziv. Sufiks *-ika* inače je karakterističan za imena biljaka. Vuk je zabilježio ovu riječ u značenju “jasikova šuma” (Skok 1971: 759). U praslavenskom imamo oblik **asika*, **osina* (rus. *osína*, polj. *osina*).³

Na slavenskim područjima česti su toponimi koji kao osnovu imaju apelativ *jasika*: Jasiče, Jasičje, Jasika, Jasike, Jasikov dô, Jasikova strana, Jasikovica, Jasikovo ždrijelo i slično.

³ Preuzeto s Hrvatskog jezičnog portala; dostupno na stranici: <http://hjp.znanje.hr/>

9. Kòprivna

Ojkonim Koprivna je čest pa u Bosni i Hercegovini, pored naselja u Zenici, imamo naselje u općini Modriča, kao i naselje u Sanskom Mostu, a i veliki broj sela sjeverne Bosne nosi naziv Koprivna. Naime, naziv Koprivna se dovodi u vezu s biljkom koprivom ili kako je poznatija u narodu – žara.

Nije slučajnost da je ova biljka korištena baš za nazive naseljenih mjesta s obzirom na to da je kopriva u staroj mnogobožачkoj religiji Slavena poštovana kao sveta (Todorović 2010). Praslavenski čuva oblik **kropiva*, **kopriva*.⁴

10. Lijéske

Ovo selo se nalazi istočno od Zenice. Pripada selima u babinskom slivu. Ime je u vezi s apelativom *lijeska*, što je inače naziv za šiblje i grm iz porodice breza (*Betulaceae*); plod je lješnjak. S obzirom na to da je prostor ovog današnjeg sela, istočni dio Smetova, bio bogat lijeskom, tako je i nastao ojkonim *Lijeske*. Praslavenski čuva oblik **lěska* (Skok 1972: 298).

11. Lòznik

Loznik je selo koje se nalazi sjeverno od Zenice. To je brdsko područje te se nalazi između dva sela, Vranduka i Nemile. S obzirom na to da se grožđe (vinova loza) uzgajala prilično mnogo u središnjoj Bosni, a blizu je bila utvrda Vranduk, vrlo je moguće da se Loznik nazvao po uzgoju vinove loze. Tako i sami stanovnici potvrđuju.

Na južnoslavenskim prostorima ovaj toponim je jako čest i uglavnom su svi ovi toponimi u vezi s apelativom *vinova loza*. Kada je u pitanju staroslavenski jezik, on čuva oblik *lozni* (лoзьнѣ) u značenju

⁴ Preuzeto sa Hrvatskog jezičnog portala; dostupno na stranici: <http://hjp.znanje.hr/>

lozin – lozov, od loze. Stariji stanovnici ovog područja također vino-vu lozu nazivaju i loznica.

12. Orahovica

Orahovica je ustvari sklop više sela sjeverno od Zenice, a zapadno od Nemile. Vrlo čest naziv toponima kod južnoslavenskih naroda. Dovodi se u vezu s uzgojem oraha, s područjima gdje je bilo mnogo zasada oraha.

Za naziv sela ne postoji neka legenda niti neka predaja; stanovnici samo ističu da su nekada šume u Orahovici bile bogate stablima oraha i da je selo dobilo ime po tome. Ali, sada je situacija drugačija jer je prije nekoliko decenija izvršena masovna sječa i većina tih stabala više ne postoji.

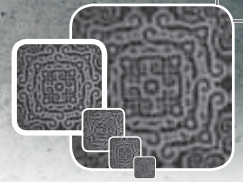
Riječ *orah* ima svoj oblik u prasl. **orěxъ* (Skok 1972: 562) u značenju ploda i stabla. Inače, postoji veliki broj toponima koji su motivirani apelativom *orah* (Orahovica, Orašac). Navedeni ojkonom je nastao dodavanjem sufiksa -ov i -ica.

13. Trěšnjeva Gláva

Iako je ojkonom Trešnjeva Glava smješten u skupini koja je uvjetovana nastankom apelativa – biljaka – ipak ni samo značenje trešnje kao biljke nema prvobitnu vezu s plodom koji danas označava. Ima vezu s tresidbom – tresenje stabala radi prikupljanja plodova. Praslavenski oblik je **tresk* te Skok (1973: 447) objašnjava vezu koju ima imenica trešnja s glagolima drusati, tresti, truskati, truckati.

Na Hrvatskom jezičnom portalu postoji tumačenje kako je riječ trešnja nastala od starijeg oblika **črěšnja* ← *lat. cerasia*.⁵

⁵ Preuzeto sa Hrvatskog jezičnog portala; dostupno na stranici: <http://hjp.znanje.hr/>

Po narodnoj predaji, a koju prenose stanovnici s koljena na koljeno, na prostorima današnjeg sela Trešnjeva Glava bilo je mnogo trešnjevih stabala. Međutim, kako u narodu postoji vjerovanje da vrhovi trešnjevih stabala privlače gromove, stanovnici ovog sela su ih posjekli kako bi se zaštitili od udara gromova.

14. Gornja i Donja Višnjica

U osnovih ovih odnosnih ojkonima nalazi se apelativ *višnja*. U pitanju su planinska sela koja se nalaze južno od Zenice. Višnjica kao toponim je čest na prostorima na kojima su obitavali Južni Slaveni. Praslavenski čuva oblik **višbnja* (Skok 1973: 598).

Zaključak

Rad o ojkonimima zeničke kotline, koji su u uskoj vezi s nazivima biljnih vrsta (fitonimima), svjedoči o jednom od načina nastanka ojkonima i pri tome je značajan doprinos nedovoljno istraženoj toponimiji zeničke kotline. Biljke su oduvijek bile sastavni dio života čovjeka te uopće ne začuđuje činjenica da se čovjek koristio nazivima biljaka prilikom nastanka imena ljudi, prezimena, naziva naseljenih mjesta, planina, jezera, brežuljaka, planinskih masiva, rijeka i slično. Naime, kako je istaknuto u radu, u zeničkoj kotlini je izdvojeno četrnaest (14) ojkonima čiji je naziv uvjetovan fitonimima. Radi se o uglavnom o jednočlanim nazivima ojkonima, a oni su: **Briznik, Bukovica, Gorica, Grm, Jasika, Orahovica, Lijeske, Brist, Loznik, Jagodići, Koprivna i Drinjani**, te imamo primjere dvočlanih naziva – **Trešnjeva Glava** (gdje prvi član označava prisvojno svojstvo) i **Gornja i Donja Višnjica** – odnosni ojkonimi.

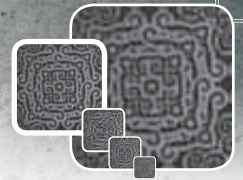
PHYTONIMS IN TOPONYMY OF ZENICA VALLEY

Abstract: This scientific work, based on a one-year field research, cadastral and topographic map, represents part of modern toponymy of town Zenica and the surrounding area, with a special focus and analysis of topographic, whose name is closely linked with the names of various plants, which were present in these areas. More specifically, the subject of analysis of the names of villages – oikonoms. Selective approach, there is review of of fourteen (14) oikonoms. There is small portion of research about Zenica, so everything that will be exposed in the work contributes to the overall achievements of onomastics, especially in the area of the central part of Bosnia and Herzegovina. It is very interesting how some of names (for places) often hide some semantic content of appellative. The toponym leaves the original appellative's field, where he had a function of marking and exceed the onomastic field, where his main function is appointment. In this case appellative is the name of many plants. Informations about toponymy of Zenica has been collected from: interviews with residents of the villages, informations from Geodetic Service iz Zenica, airplane shooting of town, and from cadastral list.

Keywords: toponymy, oikonoms, appellative, phytonyms, Onomastics.

Literatura

- Bezljaj, France (1956–1961): *Slovenska vodna imena I i II*, Slovenska akademija znanosti i umetnosti
- Cicmil-Remetić, Radojka (2000): “Fitonimi i zoonimi u toponimiji durmitorskog sela Crne Gore”, *Jugoslovenski filolog*, Srpska akademija nauka i umetnosti i Institut za srpski jezik SANU, knj. LVI/3–4, Beograd
- Kalajdžija, Alen (2006): “Etimologija pojedinih oikonima u dolini gornjeg i srednjeg toka rijeke Bosne”, *Istraživanja*, Fakultet humanističkih nauka Mostar, Mostar

- Kapović, Mate (2007): "Toponimija sela Prapatnice u Vrgorskoj Krajini", *Folia onomastica Croatica*, No. 15, Zagreb
- Petrić, Perislav (1984): "Fitonimi u toponimiji Splita", *Kulturna baština*, 15, Društvo prijatelja kulturne baštine u Splitu, Split
- Todorović, Radomir (2010): *Koprivna – tragom prošlosti*, Fineks d.o.o., Modriča
- Skok, Petar (1971): *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, A – J*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb
- Skok, Petar (1972): *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, K – poni*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb
- Skok, Petar (1973): *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, poni – Ž*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb
- Šabić, Indira (2014): *Onomastička analiza bosanskohercegovačkih srednjovjekovnih administrativnih tekstova i stećaka* (doktorska disertacija u rukopisu), Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, Osijek
- Šimunović, Petar (2005): *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb
- Šimunović, Petar (2005): *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb
- Šipka, Milan (1975): *Prilozi terminologiji i onomastici u Bosni i Hercegovini*, Institut za jezik i književnost, Odjeljenje za jezik, Sarajevo

Internet stranica:

Hrvatski jezični portal (nakladnična kuća "Znanje"), dostupno na stranici <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=main>, [pristupljeno 10. 10. 2016]